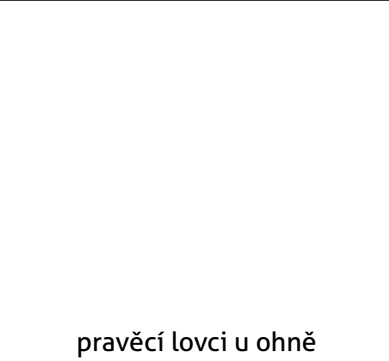

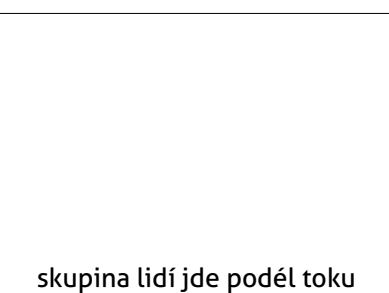
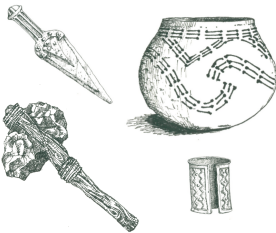
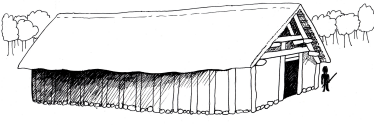
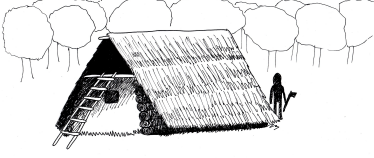
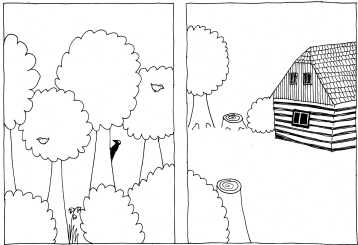

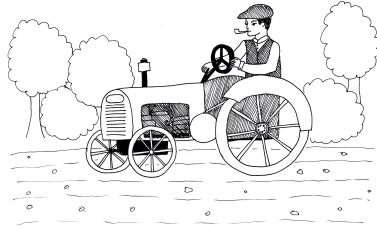
1.3 Osídlování krajiny (jižního Plzeňska) – Text pro vyučujícího, 2. st.

Vybraný aspekt	Text ke čtení
<p>Ilustrace</p>	
<p>Pravěcí lovci</p> <p>pravěcí lovci u ohně</p>	<p>Prvními lidmi, kteří se objevili v krajině dnešního jižního Plzeňska, byli již ve starší době kamenné (před několika desítkami tisíc let) pravěcí lovci a sběrači. Svá dočasná sídliště si stavěli převážně podél řek, jež usnadňovaly průchod krajinou i orientaci. Tito lovci přicházeli zpravidla v teplejších obdobích za zvěří a v chladnějších obdobích se stahovali zpět do teplejších krajin.</p>
<p>Původ pravěkých zemědělců</p> <p>obrysová mapa ČR s vyznačeným směrem, odkud přicházeli kolonisté</p>	<p>Přibližně před 10 tisíci lety dochází k trvalejšímu oteplení místního podnebí (konec poslední doby ledové). I vlivem tohoto oteplení přicházejí přibližně v 6. tisíciletí před naším letopočtem (mladší doba kamenná) od jihovýchodu přes střední Podunají z Balkánu a Karpatské kotliny první pravěcí zemědělci, kteří uměli pěstovat plodiny a chovat dobytek.</p>
<p>Kolonizace území pravěkými zemědělci</p> <p>skupina lidí jde podél toku</p>	<p>Tito kolonisté postupovali proti proudu řek a osidlovali oblasti s úrodnou půdou v jejich okolí. Zdejší obyvatelstvo buď převzalo nový způsob zemědělské obživy nebo bylo vytlačeno se svým lovecko-sběračským životním stylem do oblastí méně vhodných pro zemědělství.</p>
<p>Co je to pravěk? Zdroje poznatků o této době</p>	<p>Pravěkem označujeme velmi dlouhé období lidských dějin,</p>

 <p>pravěká nádoba, nástroj a ozdoba</p>	<p>ze kterého nemáme žádné písemné záznamy. Jak lidé žili, odvozujeme hlavně z nálezů nástrojů, nádob, ozdob, zbraní, základů domů či pohřebišť, které byly objeveny při vykopávkách pod zemí. Protože nemáme žádné písemné památky, dokonce ani nevíme, jakým jazykem místní lidé v pravěku mluvili.</p>
<p>Sídliště prvních zemědělců</p>	<p>Obydlí prvních pravěkých zemědělců tvořili dlouhé domy s délkou obvykle mezi 15 a 33 metry a šířkou kolem 8 metrů. Budovány byly ze dřeva, proutí, hlíny, slámy a žilo v nich pohromadě i několik příbuzných rodin. Zpravidla několik domů tvořilo vesnici.</p>
 <p>dlouhý neolitický dům</p>	
<p>Získávání zemědělské půdy a její obdělávání</p>	<p>Pokud bylo území zalesněno, získávala se zemědělská půda se vypalováním a kácením lesů. Primitivně se zde hospodařilo přibližně 15 let. Poté, co byla půda již příliš vyčerpaná, udusaná a zarostlá plevelem, se vesnice přemístila o kus dál, kde byla obdobně získána nová půda. Toto se pravidelně opakovalo.</p>
<p>žďáření</p>	
<p>Změny v obdělávání půdy</p>	<p>Růst počtu obyvatel si v pozdní době kamenné (od poloviny 5. tisíciletí př. n. l.) vynutil změny v obdělávání půdy. Vesnice se přestaly stěhovat. Místo toho se část polí nechala po určitou dobu ležet ladem, aby se živiny v půdě obnovily. Mezitím se hospodařilo na jiných částech polí, a také se začalo používat pro zkyprění půdy oradlo.</p>
<p>orání oradlem</p>	
<p>Změny v osídlení i obytných stavbách</p>	<p>S koncem doby kamenné a příchodem doby bronzové v 2.</p>

 <p>polozemnice</p>	<p>polovině 3. tisíciletí př. n. l. došlo na zdejším území k několika po sobě jdoucím střídání pravěkých kultur. Budovala se opevněná výšinná sídliště a změn se dočkala i lidská obydli. Převažujícím typem obydli se staly menší stavby na povrchu terénu. Později dochází i k jejich zahlubování pod úroveň terénu, těmto domům se říká polozemnice.</p>
<p>První pojmenovaná etnika na našem území</p>	<p>Čím více se blížíme k současnosti, tím více zpráv o obyvatelích místní krajiny máme. Velké skupiny lidí odcházely a přicházely jiné. Pokud se posuneme v čase až do 6. století př. n. l., dokážeme poprvé místní obyvatele pojmenovat jménem. Byli jimi Keltové. Kelty následně vytlačili z dnešních Čech ještě před přelomem letopočtů Germáni a od 6. století n. l. přicházejí v několika vlnách na Germány pravděpodobně částečně opuštěné území Slované.</p>
<p><i>Doplnit nápis figurami ilustrující jednotlivá etnika pomocí oděvu, vzezření</i></p> <p>Keltové Germáni Slované</p>	
<p>Slované</p>	<p>Slovanská kultura na území dnešních Čech převládla a udržela se zde. Slovanské obyvatelstvo proto považujeme za naše prapředky. Z jazyka kterým mluvili, se vyvinula dnešní čeština. I Slované, tak jako většina předchozích obyvatel místní krajiny, se živili převážně obděláváním polí a chovem dobytka v oblastech s úrodnou půdou nedaleko řek a žili převážně v malých vesnicích s několika staveními.</p>
<p>slovanská vesnice</p>	

<p>Středověká kolonizace (osídlování území mimo původní sídelní oblast)</p>	<p>Až do 11. století, kdy se začal zvyšovat počet obyvatel, bylo souvisle osídleno pouze území Plzeňské kotliny a údolí větších řek. Více kopcovité okrajové oblasti dnešního Plzeňska zůstaly zalesněny a neobydleny. Až růst obyvatelstva ve 12. a 13. století vedl jako jeden z důvodů k osídlování i těchto oblastí a k zakládání nových vesnic. Nové vesnice vznikaly většinou na místech původních lesů, které byly vykáceny a dřevo z nich využito na stavby, otop či nářadí.</p>
 <p>odlesnění</p>	<p>V okolí vesnic vznikala pole. Jejich obyvatelé žili převážně z toho, co si vypěstovali. Políčka za chalupami, která živila jednotlivé rodiny, bývala většinou úzká a dlouhá. Mezi poli byly meze. Místa, která se nedala orat, protože byla buď příliš mokrá nebo kamenitá, se nechávala ladem, takže i uprostřed polí bylo možné vidět malé remízky, tůňky nebo skalky.</p>
<p>Podoba polí</p> <p>políčka s mezemi</p>	<p>V 19. století došlo v souvislosti s technickým pokrokem, zvýšením počtu obyvatel i možností se svobodně stěhovat k rozvoji měst, která se díky přílivu dělníků do vznikajících továren začala rozrůstat do okolní krajiny. Novými dominantami průmyslových měst se staly kouřící komíny továren. Podoba krajiny se měnila také dopravními stavbami a povrchovou těžbou uhlí, železné rudy, kaolínu a dalších surovin, které zásobovaly průmysl.</p>
<p>Rozvoj měst</p> <p><i>městská silueta s komíny (např. pohled na panorama Škodovky)</i></p>	

<p>Zemědělství hlavním zdrojem obživy na jižním Plzeňsku až do 20. století</p>	<p>Na jižním Plzeňsku zůstalo převažujícím způsobem obživy až do 20. století zemědělství, neboť většina přebytečných pracovních sil směřovala do průmyslové Plzně a žádné větší město zde nevzniklo. Technický pokrok se však projevil i v zemědělství. Práci zefektivňovali nově zaváděné stroje i postupy v obdělávání půdy.</p>
 <p>zemědělec na malotraktoru</p>	<p>Skokovou změnou si prošel venkov nejen na jižním Plzeňsku v polovině 20. století. Někdy i proti vůli mnoha samostatně hospodařících venkovanů byly vytvořeny velké zemědělské podniky. Byla rozorána většina mezí a malá políčka byla spojena ve velké lány. Začali se používat velké zemědělské stroje (traktory, kombajny apod.) a pro zvýšení úrody i chemická hnojiva a postřiky proti škůdcům. Mělo to své výhody, ale jak se později ukázalo i nevýhody, které se projevíly mimo jiné na úbytku živin v půdě, kvalitě vod a v návaznosti i na celkovém zdraví místní přírody a lidí.</p>
<p>Změny ve způsobu obhospodařování krajiny v 50. letech 20. století</p>	<p>Dnes už krajina většinou neslouží místním lidem přímo k obživě. Lidé si kupují vše, co potřebují, v obchodech. Rozloha obdělávané půdy se zmenšila. Tam kde není výhodné pěstovat plodiny, se opět objevují louky a pastviny nebo se vysazují nové lesy. Některé plochy s původně obdělávanou půdou také pohltila rozrůstající se města a vesnice, nové silnice nebo průmyslové areály.</p>
<p>Krajina v současnosti</p> <p><i>zjednodušený model dnešní krajiny s vybranými prvky (sídlo, pole, les, louka, silnice ...)</i></p> <p>dnešní krajina</p>	